

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

M. Fabii Quintiliani Institutionum Oratoriarum Libri Duodecim

Summa diligentia ad fidem vetustissimorum codicum recogniti ac restituti

Quintilianus, Marcus Fabius

Lugd. Batav. ; Roterodami, 1665

Cap. V. De generibus sententiarum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12945

quibusdam speciem amplificationis hyperbolen quoque, nam & hæc in utranque partem valet: sed quia excedit hoc nomen, in tropos differenda est. Quos continuo subjungerem, nisi esset à cæteris separata ratio dicendi quæ constat non propriis, sed translatis. Demus ergo breviter hoc desiderio jam pene publico, ne omittamus eum quem plerique præcipuum ac pene solum putant orationis ornatum.

CAP. V.

De generibus sententiarum.

Sententiam veteres quod animo sensissent vocaverunt. Id Scum est apud oratores frequentissimum, tum etiam in usu quotidiano quasdam reliquias habet. Nam & juraturi ¹ ex animi nostri sententia, & gratulantes *ex sententia* dicimus. Non raro tamen & sic locuti sunt, ut sensa sua dicerent: nam *sensus*, corporis videbantur. Sed consuetudo jam tenuit, ut mente concepta, *sensus* vocaremus: lumina autem, præcipue que in clausulis posita, *sententias*. Quæ minus crebra apud antiquos, nostris temporibus modo carent. Ideoque mihi & de generibus earum, & de usu arbitror pauca dicenda. ² Antiquissimæ sunt, quæ proprie, quamvis omnibus idem sit nomen, *sententia* vocantur, quas Græci *ῥώμας* appellant: Utrunque autem nomen ex eo acceperunt, quod similes sunt consiliis aut decretis. Est autem hæc vox universalis, quæ etiam citra complexum causæ possit esse laudabilis, interim ad rem tantum relata: ut, *Nihil est tam populare quam bonitas.*

Initio quot modis *sententia* accipiatur explicat: deinde se loqui ait de ea *sententia* quæ lumen quoddam est orationis, & è communi vita sumpta propositio, quæ adhortatur ad honestum & utile, aut à contrariis revocat. *Turneb.*

¹ *Ex animi nostri sententia.*] Ea videtur fuisse formula jurandi apud antiquos. unde ait Cic. in Off. *Non enim falsum jurare pejerare est, sed cum ex ani-*

mi tui sententia juraris. Idem.

² *Antiquissima sunt.*] Quodcumque dictum argutius & paulo plausibilius, tempore Pabii *sententia* dicebatur: At vero apud antiquos *sententia* dicebatur *propositio vitæ utilis, de rebus honestis & utilibus*: quæ quidem *sententia* multum valet ad paranesim & ad consilium dandum: unde appellationem fortitur. Idem.

I Hanc

bonitas. interim ad personam. quale est Afri Domitii, Princeps qui vult omnia scire, necesse habet multa ignoscere. ¹ Hanc quidam partem *enthymematis*, quidam initium aut clausulam *epicherematis* esse dixerunt: & est aliquando non tamen semper. Illud verius esse eam aliquando simplicem, ut eam quam supra dixi. Aliquando ratione subjecta. Nam *in omni certamine qui opulentior est, etiam si accipit injuriam, tamen quia plus potest, facere videtur*. Nonnunquam duplicem, *Obsequium amicos, veritas odium parit*. Sunt etiam qui decem genera fecerunt, sed eo modo quo fieri vel plura possunt, *per interrogationem, comparisonem, inficiationem, similitudinem, admirationem, & cætera hujusmodi*, per omnes enim figuras tractari potest. Illud notabile ex diversis, ² *Mors misera non est, aditus ad mortem miser est*. Ac recte quidem sunt tales, ³ *Tam deest avaro quod habet, quam quod non habet*. Sed majorem vim accipiunt commutatione figuræ, ut

Usque adeone mori miserum est? ---

Acrius enim hoc, quam per se, *Mors misera non est*. ⁴ Et translatione à communi ad proprium. Nam cum sit rectum, *Nocere facile est, prodesse difficile*: vehementius apud Ovidium Medea dicit,

⁵ *Servare potui, perdere an possim rogas?*

⁶ Vertit ad personam Cicero, *Nihil habet, Caesar, nec fortuna*

tua

¹ Hanc quidam.] Sententia pars est *enthymematis*, quia si illi ratio subjiciatur, est *integrum enthymema*, ut docuit Fabius lib. 5. Ad hæc sententia quæ est *ex contrariis*, efficit *enthymema ex repugnantibus*. Est nonnunquam etiam *sententia major propositio epicherematis*, cum præsertim sit indubitata: nonnunquam vero *epicherematis* additur clausulæ, more *epiphonematis*: hoc tamen non est perpetuum. *Idem*.

² *Mors misera non est*.] Sententia est *Epicuri*, ut apparet ex prima *Tusculana*. est autem ducta à *sententia Epicharmi* poëte, *Emori nolo, sed mortuum esse me nihil existimo*. *Idem*.

³ *Tam deest avaro*.] Sententia est ducta ex *Mimo Publii Syri*: cujus est sensus, *avarum tam suis carere quam alienis, cum æque neutris utatur*. fit autem per *antanaclasin*. *Idem*.

⁴ Et translatione, &c.] *Commune* appellat quod est *generalius*, cujus tamen loco *proprium* subjicitur, quod est magis *singulare*: ut, *prodesse communius est quam servare*, *Ovidius* tamen *servare* dixit. *Idem*.

⁵ *Servare potui*.] Hic versus sumptus est ex *Medea Ovidii*, quam *tragediam Fab.* laudat lib. 10. *Idem*.

⁶ Vertit ad personam *Cic.*] *Nulla fortuna major est quam posse servare, nec melior*

tua majus, quam ut possis: nec natura melius: quam ut velis servare quam plurimos. Ita quæ erant rerum, propria fecit hominis. In hoc genere custodiendum est, & id quidem ubique, ne crebra sint, ne palam falsa (quales frequenter ab iis dicuntur qui hæc καθολικῶς vocant: & quicquid pro causa videtur, quasi indubitatum pronuntiant) & ne passim & à quocunque dicantur. Magis enim decent eos in quibus est auctoritas ut rei pondus etiam persona confirmet. ² Quis enim ferat puerum aut adolescentulum, aut etiam ignobilem, si judicet in dicendo, & quodammodo præcipiat? ³ Enthymema quoque est omne quod mente concipimus: proprie tamen dicitur quæ est sententia ex contrariis, propterea quod eminere inter cæteras videtur, ut *Homerus poëta, urbs Roma*. De hoc in argumentis satis dictum est. ⁴ Non semper autem ad probationem adhibetur, sed aliquando ad ornatum. *Quorum igitur impunitas, Caesar, tuæ clementiæ laus est, eorum te ipsorum ad crudelitatem acuet oratio? Non quia sit ratio dissimilis, sed quia jam per alia ut id injustum appareret, effectum erat*. Et addita in clausula est epiphonematis modo non tam probatio, quam extrema quasi insultatio. ⁵ Est enim epiphonema, rei narrata vel probata summa acclamatio.

Tantæ

lior natura quam velle servare quam plurimos. ita dicendum erat. *Idem*.

¹ *Καθολικῶς vocant.*] Catholica vertit *Fab. lib. 2. universalis & perpetua*, qualia negat esse præcepta rethorices: at tamen à multis catholica existimantur, & in omni loco ea valere putant, itaque sententias quoque universales cujus causæ convenire posse credunt. *Idem*.

² *Quis enim ferat.*] Sententiæ magna ex parte *protreptica* sunt aut *parænetica*. Igitur si orator induceret puerum utentem illis sententiis, ineptum sane videretur judices moveri à tantulo puero. *Idem*.

³ *Enthymema.*] Quemadmodum sententia universaliter significat quicquid sentimus, tamen per excellentiam significat propositionem argutam, è vita sum-

ptam de utilibus & honestis: ita quoque *enthymema* apud Græcos generaliter significat quemcunque mentis conceptum, & per antonomasiam conclusionem ex repugnantibus, & sententiam ex contrariis. atque hac ratione *enthymema* est sententiæ species. *Idem*.

⁴ *Non semper autem.*] *Enthymema* tamen valet ad ornatum & ad motum, cum in clausula ponitur, re jam tractata & confirmata: itaque non docet, sed duntaxat movet. *Idem*.

⁵ *Est enim epiphonema.*] Nam omne *epiphonema* sententia est, sed quod argutia quadam ferit aurem. *epiphonema* locum sæpenumero habet in epigrammatis conclusione, ut apud *Martialem*: & in historiæ fine, ut apud *Valerium*. *Idem*.

Q 9

I Νόημα.]

Tanta molis erat Romanam condere gentem:

Facere enim probus adolescens periculose, quam perpeti turpiter maluit. Est & quod appellatur à novis ¹ *νόημα*, qua voce omnis intellectus accipi potest, sed hoc nomine donarunt ea quæ non dicunt, verum intelligi volunt, ut in eum quem sapius à ludo redemerat soror, agentem cum ea talionis, quod ei pollicem dormienti recidisset, ² *Eras dignus ut haberes integram manum.* Sic enim auditur, ut depugnares. ³ Vocatur aliquid & *clausula*: quæ si est quod *conclusionem* dicimus, & recte, & quibusdam in partibus necessaria est: Quare prius de facto vestro fateamini necesse est, quam Ligarii culpam ullam reprehendatis. Sed nunc illud volunt, ut omnis locus, omnis sensus in fine sermonis feriat aurem. Turpe autem ac prope nefas ducunt, respirare ullo loco qui acclamationem non petierit. Inde minuti corruptique senticuli, & extra rem petiti. Neque enim possunt tam multæ bonæ sententiæ esse, quam necesse est multæ sint clausulæ. Jam hæc magis nova sententiarum genera. ⁴ Ex inopinato: ut dixit Vibius Crispus in eum qui cum loricated in foro ambularet, prætendebat id se metu facere, ⁵ *Quis tibi sic timere permisit?* Et insigniter Africanus apud Neronem de morte matris, ⁶ *Rogant te Cæsar Gallia tuæ, ut felicitatem tuam fortiter feras.*

Sunt

¹ *Νόημα.*] Nonnulli interpretantur *νόημα* sententiam quæ ad locum communem aut ad sententiam aliam alludat. Fabius appellat, cum aliud dicitur & aliud intelligitur. Idem.

² *Eras dignus, &c.*] Nonnulli erant in Lanistarum familia tanquam servi, ut vel inviti cogerebantur pugnare. Hic igitur sapius redemptus fuerat à sorore: cum tamen pugnandi miro teneretur studio, iterum locabat operam suam Lanistæ. soror igitur illi pollicem abscidit, ne posset amplius digladiari. Idem.

³ *Vocatur aliquid & clausula.*] *Clausula* bifariam accipitur. est enim interdum *conclusio alicujus loci, quæ quidem efficit ornatum*: aliquando vero sententia in cujusvis rei fine posita, cujus ni-

mius erat usus tempore Fabii. Idem.

⁴ *Ex inopinato.*] Hæc sententia appellatur à paradoxo, ac sæpenumero solet efficere risum, ut meminit Fab. lib. 6. & Cic. lib. 2. de Oratore. Idem.

⁵ *Quis tibi sic, &c.*] Dicendum erat, *Quis auctor est tui timoris?* Sed ut significaret hominem meticulosum, dicit præter opinionem, ab eo non ab alio ortum illum timorem. Idem.

⁶ *Rogant te, &c.*] Dicendum erat, *ut mortem matris fortiter feras*: sed cum Nero matrem ut insidiatricem esse interfecisset, eam diceret, ejusque mortem suæ tribueret felicitati, sic Africanus præter opinionem dixit, ut tamen clam notaret parricidium. Idem.

I Matrem

Sunt & alio relata, ut Afer Domitius cum Cloantillam defenderet, cui objectum crimen, quod virum qui inter rebellantes fuerat, sepelisset, remiserat Claudius, in epilogo filios ejus alloquens, ¹ *Matrem tamen, inquit, pueri sepelitote.* Et aliunde petita, id est, in alium locum ex alio translata: ut pro *Spathale Crispus*, quam qui hæredem amator instituerat decessit, cum haberet annos duo deviginti, ² *O hominem divinum, qui sibi indulset.* Facit quasdam sententias sola geminatio: qualis est Senecæ in eo scripto quod Nero ad Senatum misit occisa matre, cum se periclitatum videri vellet, *Salvum me esse adhuc nec credo, nec gaudeo.* Melior, cum ex contrariis valet, ³ *Habeo quem fugiam, quem sequar non habeo.* ⁴ *Quid quod miser cum loqui non posset, tacere non poterat?* Ea vero fit pulcherrima, cum aliqua comparatione clarescit. Trachallus contra Spathalem, *Placet hoc ergo, ô leges diligentissimæ pudoris custodes, decimas uxoribus dari, ⁵ quartas meretricibus?* Sed horum quidem generum & bonæ dici possunt, & malæ. Illæ semper vitiosæ, uti à verbo, *Patres conscripti, Sic enim incipiendum est mihi, ut meminertis patrum.* Pejus adhuc, quo magis falsum est, & longius petitum. ⁶ *Contra eandem sororem gladiatoris, cujus modo feci mentionem, ⁷ At digito pugnavi.* * Est etiam generis ejusdem,

¹ *Matrem tamen pueri sepelitote.*] Hoc dicit Domitius, s. Cloantilla morte damnaretur: sed tamen retulit ad factum Cloantillæ, quod antea maritum illa sepelisset. *Idem.*

² *O hominem divinum.*] Apparet Spathalem meretricem fuisse, quæ accusata sit homicidii, quod hæres ab amatore instituta fuisset, qui paulo post periisset, quasi fraude Spathales, ut potiretur hæreditate. Erat igitur dicendum, *O hominem gratum qui beneficia amastæ agnovit:* cujus loco dixit, hominem illum bene vixisse qui genio indulserit, cum illi brevi esset moriendum. *Idem.*

³ *Habeo quem fugiam.*] Dicitur est Cic. de *Cæsare & Pompeio* parantibus bellum civile. ita enim significabat neutrum

esse sequendum. *Idem.*

⁴ *Quod quid miser cum loqui, &c.*] Hierongri ad Oceanum. Postea vero Pisoniano vitio, cum loqui non posset, tacere non poterat. *Pith.*

⁵ *Quartas meretricibus?*] Cum leges donent decimas duntaxat uxoribus, iniquum est meretrices ferre quartam partem hæreditatis, ut Spathales ex quarta parte hæres instituta fuerat. Forte vero etiam adolescens ille uxorem duntaxat ex decima parte fecerat hæredem. *Turneb.*

⁶ *Contra eandem sororem gladiatoris, cujus modo feci mentionem, ad digitum pugnavi.*] Sic legend. intelligit, *micare.* Vide *Salmas.* ad *Vopiscum* p. 497.

⁷ *At digito pugnavi.*] Vide *Jos. Scaliger.* Not. in *Catalect. Virg.* pag. 329.

eiusdem, nescio an vitiosissimum, quoties verborum ambiguitas cum rerum falsa quadam similitudine jungitur. Clarum auctorem juvenis audivi, cum lecta ¹ è capite cujusdam ossa sententiæ gratia tenenda matri dedisset, *Infelicitissima femina nondum extulisti filium, & ² jam ossa legisti.* Ad hoc plerique minimis etiam inventiunculis gaudent, quæ excusæ risum habent, inventæ facie ingenii blandiuntur. De eo qui naufragus, & ante agrorum sterilitate vexatus, in scholis fingitur se suspendisse, *Quem nec terra recipit, nec mare, pendeat.* ³ Huic simile in illo, de quo supra dixi, cui pater sua membra laceranti venenum dedit, *Qui hæc edit, debet hoc bibere.* Et in luxuriosum, qui ⁴ ἀπονηρότερον simulasse dicitur, *Necte laqueum, habes quod faucibus tuis irascaris, Sume venenum, decet luxuriosum bibendo mori,* alia vana: ⁵ ut suadentis purpuratis, ut Alexandrum Babylonis incendio sepeliant: *Alexandrum sepelio, hoc quisquam spectabit è tecto?* Quasi vero id sit in re tota indignissimum. Alia nimia: ut de Germanis dicentem quendam audivi, ⁶ *Caput nescio ubi impositum.* Et de viro forti, *Bella umbone propellit.* Sed finis non erit, si singulas

Gasp. Barthius Animadvers. ad Grattii Cyneget. pag. 24. &c. Pareus. At digito pugnavi.] Ad digitum mihi pugna est.

* Est etiam generis ejusdem.] Est etiam illa mala sententia à verbis ducta, quæ ex ambiguo manat. habet enim puerilem affectationem, nec cum re est conjuncta. Turneb.

1 In capite.] In aliis scribitur, in capide. sic enim appellant vasculum & poculum, quod etiam dicunt capedinem & capedunculam, vel lege, è capite. Idem.

2 Jam ossa legisti.] Ossa legere ambiguum est. nam olim cadavere combusto, ossa colligebantur, & in urna recondebantur, ut est apud Virgil. 6. Æneid. ossaque lecta cado texit Corinaeus aheno. Est etiam ossa legere simpliciter colligere, ut ossa fracta legere è vulnere. Idem.

3 Huic simile.] Hujus loci meminit

in cap. de perspicuitate, cum dixit quædam esse ἀδιανόητοι. Idem.

4 Απονηρότερον.] Απονηρότερος est ex proposito mortis electio per inedia & famem. inde ἀπονηρότερον à Cic. dicitur 1. Tuscul. quanquam locus est illic corruptus. Idem.

5 Ut suadentis purp.] Scribunt quoque historici. Alexandri duces deliberasse de incendenda Babylone, ut hoc modo nobilitaretur sepultura Alexandri, hæc res postea ducta est ad themata declamatoria. Idem.

6 Caput nescio, &c.] Videtur allusio esse ad proceritatem Germanorum, quasi eorum corpus repræsenteret prægrandem truncum cui impositum sit caput: quasi diceret eos capite hominum habere similitudinem, sed corpore quasi arborum. quanquam hic locus varie legatur in exemplaribus. Idem.

I Due

singulas corruptorum persequar formas. Illud potius, quod est magis necessarium. ¹ Duæ sunt diversæ opiniones aliorum sententias solas pene spectantium, aliorum omnino damnantium: quorum mihi neutrum admodum placet. Densitas earum obstat invicem, ut in satis omnibus fructibusque arborum nihil ad justam magnitudinem adolescere potest, quod loco in quem crescat caret. Nec pictura in qua nihil circumlitum est, eminet. Ideoque artifices etiam cum plura in unam tabulam opera contulerunt, spatii distinguunt, ne umbræ in corpora cadant. Facit res eadem concisam quoque orationem. ² Subsistit enim omnis sententia: ideoque post eam utique aliud est initium. Unde soluta fere oratio & è singulis non membris, sed fructis collata structura caret ³ cum illa rotunda & undique circuncisa insistere invicem nequeant. Præter hoc etiam color ipse dicendi quamlibet clarus, multis tamen ac variis velut maculis conspergitur. ⁴ Porro ut affert lumen clavus purpuræ loco insertus, ita certe neminem deceat intertextis pluribus notis vestis. Quare licet hæc enitere, & aliquatenus extare videantur, tamen lumina illa non flammæ, sed scintillis inter fumum emicantibus similia dixeris: quæ ne apparent quidem, ubi tota lucet oratio, ut in sole sidera ipsa desinunt cerni: & quæ crebris parvisque conatibus se attollunt, in æqualia tantum, & velut confragosa, nec admirationem consequuntur eminentium, & planorum gratiam perdunt. Hoc quoque accedit, quod solas captanti sententias, multas necesse est dicere le-

ves,

¹ *Duæ sunt.*] Nunc præcipit de sententiarum usu, duasque refutat opiniones. Nam quidam solas sectabantur sententias, quidam ab illis abhorrebant. Sic demum controversiam decidit Fabius, ut putet *illis modice esse utendum.* Idem.

² *Subsistit enim.*] *Sententia* omnis perfectam habet comprehensionem absolutumque sensum: quod si aliam superaddas *sententiam*, novum inchoabit sen-

sum, atque ita oratio erit dissipata & divulsa. *Idem.*

³ *Cum illa rotunda, &c.*] *Metaphora* esse videtur ducta ab orbiculis, rebusque rotundis, quæ propter lævorem nec possunt adhærescere nec conjungi, quemadmodum nec *sententia* possunt inter se hærerere. *Idem.*

⁴ *Porro ut affert.*] Clavos appellamus in vestimentis, ornamenta quadam eminentia more capitis clavorum. vulgo ferramenta appellamus. *Idem.*

ves, frigidas, ineptas. Non enim potest esse delectus, ubi numero laboratur. Itaque videas & *divisionem* pro sententia poni, & argumentum, si tantum in clausula & calce pronuncietur. *Occidisti uxorem ipse adulter: non ferrem te etiam si repudiasses*, divisio est. *Vis scire venenum esse amatorium? viveret homo nisi illud bibisset*, argumentum est. Nec multas plerique sententias dicunt, sed omnia tanquam sententias. Huic quibusdam contrarium studium, qui fugiunt ac reformidant omnem hanc in dicendo voluptatem, nihil probantes nisi planum, & humile, & sine conatu. ² Ita dum timent ne aliquando cadant, semper jacent. Quod enim tantum in sententia bona crimen est: non causæ prodest? non judicem movet? non dicentem commendat? ³ At est quoddam genus, quo veteres non utebantur. Ad quam usque nos vocatis vetustatem? Nam si ad illam extremam, multa Demosthenes, quæ ante eum nemo. ³ Quomodo potest Ciceronem probare, qui nihil putet ex Catone Gracchisque mutandum: Sed ante hos simplicior adhuc loquendi ratio fuit. Ego vero hæc lumina orationis, velut oculos quosdam esse eloquentiæ credo. Sed neque oculos esse toto corpore velim, ne cætera membra officium suum perdant: & si necesse sit, veterem illum horrorem dicendi malim, quam istam novam licentiam. Sed patet media quædam via, sicut in cultu victuque accessit aliquis citra reprehensionem nitior, quem sicut possumus adjiciamus virtutibus. Prius tamen sit, vitii carere: ne dum volumus esse meliores veteribus, simus tantum dissimiles. Reddam nunc, quam proximam esse dixeram, partem *de tropis*, quos *motus* clarif-

¹ Ita dum timent.] Similitudo est ducta ab illis qui in altum conscendunt. est enim periculum ne cadant. solet autem sententia orationem attollere. Idem.

² At est quoddam genus.] Hypophoram sibi objicit. veteres enim his argutis non utebantur sententiis, sed gravibus tantum, & valde modice. objicit igi-

tur exemplum Demosthenis, qui multa innovavit, & exemplum Ciceronis. Idem.

³ Quomodo potest.] Videtur desiderari membrum, in hanc sententiam, Sin ad illam vetustatem quæ recentior est. Videtur enim Fabius locutus esse ex *disjunctione*. Idem.

clarissimi nostrorum auctores vocant. Horum tradere præcepta & grammatici solent. Sed à me, cum de illorum officio loquerer, dilata pars est, quia de ornatu orationis gravior videbatur locus, & majori operi servandus.

C A P. V I.

De tropis.

TRopus est verbi vel sermonis à propria significatione in aliam cum virtute mutatio. Circa quem inexplicabilis & grammaticis inter ipsos, & philosophis pugna est, quæ sint genera, quæ species, quis numerus, quis cui subjiciatur. Nos omittis quæ nihil ad instituendum oratorem pertinent, cavillationibus, necessarios maxime atque in usum receptos exequemur: hoc modo in his annotasse contenti, quosdam gratia significationis, quosdam decoris assumi, & esse alios in verbis propriis, alios in translatis: vertique formas non verborum modo, sed sensuum, & compositionis. Quare mihi videntur errasse, qui non alios crediderunt tropos, quam in quibus verbum pro verbo poneretur. Neque illud ignoro, in iisdem fere qui significandi gratia adhibentur, esse & ornatum: sed non idem accidet contra, eruntque quidam tantum ad speciem accommodati. Incipiamus igitur ab eo, qui cum frequentissimus est, tum longe pulcherrimus, translatione dico, quæ metaphora Græce vocatur.

Quæ

1 Quæ sint genera.] Per genera intelligit tropos generales, qui in alias species dividuntur: ut apud Aristot. metaphora dividitur in metonymiam, synecdochen, catachresin, & allegoriam & apud Diomedem allegoria dividitur in septem species, ὁμοιωσις in tres. Turnebus.

2 Nos omittis quæ nihil ad instit.] Vide Jan. Gebhard. Crepund. lib. 1. cap. 5. pag. 16.

3 In verbis propriis.] Ut cum Livius dicit per synecdochen, Romanus pralio vi-

stor, retinetur proprietas significationis, sed mutatur numeri ratio. Turnebus.

4 Sed & sensuum.] Mutatur forma sensus, ut in allegoria & ænigmate: mutatur forma compositionis in hyperbato & anastrophe. Idem.

5 Neque illud ignoro.] Divisionem superiorem suam tuetur, qua dixerat, quosdam gratia significationis, quosdam decoris assumi. Pith.

6 Μεταφορεῖ.] Cic. ait ejus usum mansisse primum ab inopia & necessitate,

Q 9 4

deinde